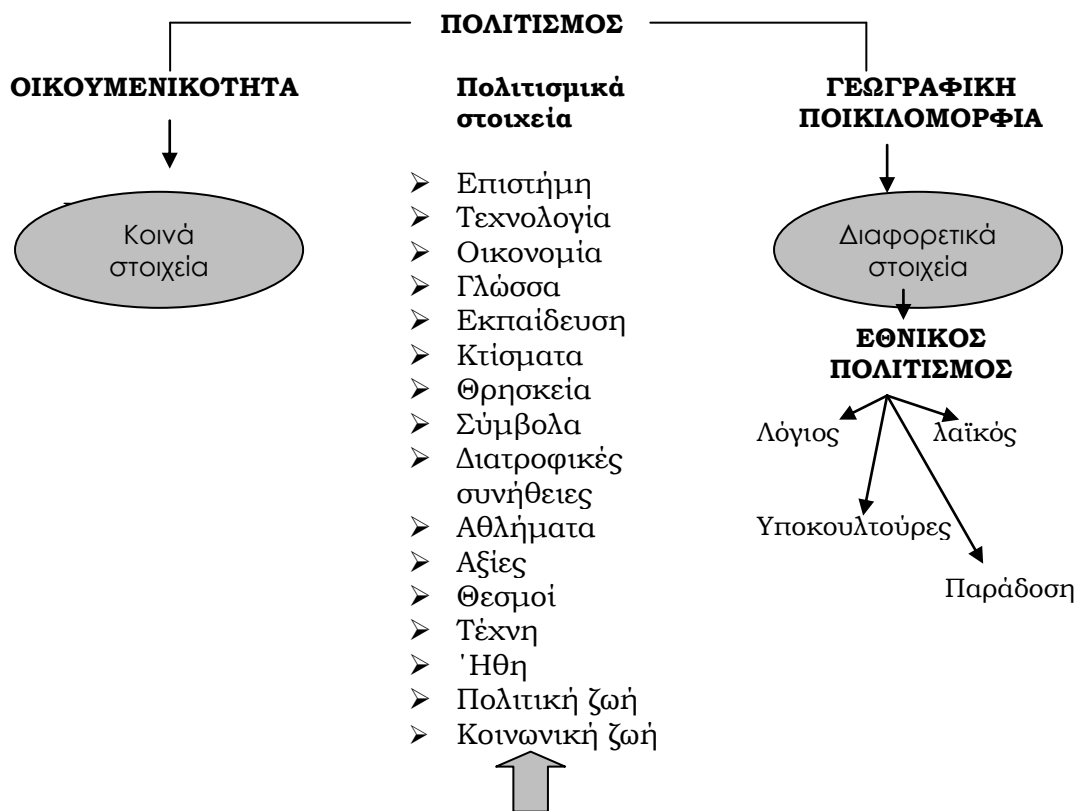

ΕΘΝΙΚΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ-ΕΘΝΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΕΝΟΣ ΕΘΝΟΥΣ.

- Φυσικό περιβάλλον
- Γεωγραφική θέση
- Πολιτισμικό περιβάλλον
- Πολιτισμικά δάνεια
- Οικονομικοπολιτικοί παράγοντες
- Ιστορικές συγκυρίες
- Δημογραφικός παράγοντας
- Αμυντικός παράγοντας

ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ

Έθνος: Η κοινότητα της οποίας τα μέλη έχουν συνείδηση κοινής πορείας και ενιαίας ιστορικής παράδοσης, γλώσσας και εθίμων.

Πατρίδα: Το ειδικότερο περιεχόμενο του όρου αναφέρεται στον τόπο καταγωγής κάποιου, δηλ. δηλώνει τη γενέτειρά του. Το γενικότερο περιεχόμενο του όρου αναφέρεται στο πατρίο έδαφος και στην κοινή πολιτιστική κληρονομιά δηλ. στους συνδεδεικμένους κτίκους ενός έθνους.

Εθνική ταυτότητα: Το σύνολο των πολιτισμικών ιδιομορφιών που προσδιορίζουν την φυσιογνωμία ενός έθνους και το διαφοροποιούν από τα υπόλοιπα.

Εθνική συνείδηση: Η επίγνωση των κοινών συλλογικών χαρακτηριστικών (κοινή καταγωγή και ιστορικό παρελθόν, κοινά στοιχεία πολιτισμού, κοινά ιδανικά και πολλές φορές κοινή γλώσσα και θρησκεία) που συνδέουν τα μέλη μιας εθνικής κοινότητας και αποτελούν κοινό σημείο αναφοράς για τον αυτοπροσδιορισμό τους. Με άλλα λόγια ο όρος υποδηλώνει το αίσθημα του «ανήκειν» σε μια συγκεκριμένη εθνική κοινότητα με κοινό παρελθόν, κοινά χαρακτηριστικά και κοινούς δεσμούς.

Εθνική αυτογνωσία: Η προσπάθεια ενός λαού να γνωρίσει τους παράγοντες που διαμόρφωσαν την εθνική του φυσιογνωμία (δηλ. το ιστορικό παρελθόν, τις παραδόσεις, τις αξίες) ώστε να αναγνωρίζει τα εθνικά πολιτισμικά χαρακτηριστικά που του προσδίδουν ιδιοτυπία και το διαφοροποιούν από τα υπόλοιπα έθνη

Εθνικός πολιτισμός επομένως είναι το σύνολο των ιδιαίτερων πολιτισμικών στοιχείων ενός λαού (γλώσσα, θρησκεία, τέχνη, ιστορία, παραδόσεις, αξίες κ.λ.π.) που τον διαφοροποιούν από τους άλλους λαούς. Επειδή τα ιστορικά δεδομένα για τα έθνη μεταβάλλονται κατά την ιστορική τους πορεία και εξέλιξη, η πολιτισμική τους φυσιογνωμία δεν παραμένει αμετάβλητη στο χρόνο με αποτέλεσμα να επαναπροσδιορίζεται η πολιτιστική τους ταυτότητα, όταν οι ιστορικές συγκυρίες το επιβάλλουν. « Οι μορφές της πολιτισμικής δημιουργίας (ιδιαίτερα τα προϊόντα της συλλογικής ζωής και αποδοχής), ενώ έχουν κοινή αφετηρία για όλους τους λαούς (γιατί πηγάζουν από την ανθρώπινη φύση και υπηρετούν τις ανθρώπινες ανάγκες), ποικίλλουν ως προς τη μορφή, το περιεχόμενο και τη λειτουργία τους, έχουν την ιδιαιτερότητα που τους προσδίδει η ξεχωριστή φυσιογνωμία του λαού που τις δημιούργησε (π.χ. η νομοθεσία του Σόλωνα ή η δωδεκάδελτος της Ρώμης έχουν ιδιαιτερότητα πολιτισμικής δημιουργίας). Αυτή την ιδιαιτερότητα θεωρούν οι λαοί δική τους περιουσία, «παράδοσή» τους.» (Φ.Βώρος)

Πατριωτισμός-φιλοπατρία Η έμπρακτη αγάπη και αφοσίωση κάποιου στην πατρίδα του.

Εθνισμός: Ιδεολογική στάση που προωθεί την καλλιέργεια της εθνικής συνείδησης χωρίς να δείχνει περιφρόνηση απέναντι στην ιστορία και την ταυτότητα άλλων εθνών

Εθνικισμός: Η τυφλή προσήλωση μιας κοινωνικής ομάδας στα εθνικά ιδεώδη και η ταυτόχρονη υποτίμηση άλλων εθνών, με σκοπό την επιβολή σε αυτά

Ξενομανία: Ο υπερβολικός θαυμασμός ξένων ηθών και εθίμων.

Διαπολιτισμικές σχέσεις: Καλούνται οι στάσεις που διαμορφώνουν τα μέλη ενός έθνους απέναντι στα άλλα έθνη με κριτήριο την πολιτισμική διαφοροποίηση.

Εθνοκεντρισμός: Ενώ υπάρχει μεγάλη ποικιλία πολιτισμών, οι περισσότεροι άνθρωποι θεωρούν το δικό τους πολιτισμό ως το μοναδικό. Συχνά, όταν ερχόμαστε σε επαφή με άλλους πολιτισμούς, μας φαίνονται περίεργοι, παράξενοι, ακόμα και κατώτεροι. Συνηθίζουμε δηλαδή να κρίνουμε έναν άλλο πολιτισμό έχοντας ως μέτρο το δικό μας. Μια τέτοια προσέγγιση των άλλων, διαφορετικών από τον δικό μας, πολιτισμών, ονομάζεται εθνοκεντρική.

Ξενοφοβία: Ο εθνοκεντρισμός χαρακτηρίζεται από στάσεις που απορρίπτουν κάθε άλλο πολιτισμό. Οι εθνοκεντρικές κοινωνικές ομάδες θεωρούν ότι ο δικός τους πολιτισμός υπερτερεί συγκριτικά και διακατέχονται από ένα συναίσθημα ανωτερότητας και περιφρόνησης για τους άλλους πολιτισμούς.

Η μη κατανόηση και αποδοχή άλλων, διαφορετικών πολιτισμικών στοιχείων και κυρίως η απόρριψη οδηγούν μεγάλες εθνικές ομάδες σε απομόνωση, με όλα τα αρνητικά επακόλουθα, και γεννούν το φυλετισμό και την ξενοφοβία. Παράλληλα ο εθνοκεντρισμός καλλιεργεί υπερτροφικά τη συλλογική ταυτότητα της ομάδας, που μπορεί να έχει θρησκευτικό, πολιτικό χαρακτήρα κ.λ.π.

Εθνικισμός: Η τυφλή προσήλωση μιας κοινωνικής ομάδας στα εθνικά ιδεώδη και η ταυτόχρονη υποτίμηση άλλων εθνών, με σκοπό την επιβολή σε αυτά.

Ευρωκεντρισμός: Όταν πολιτισμοί άλλων ηπείρων (όπως ο ασιατικός ή ο αφρικανικός πολιτισμός), προσεγγίζονται και κρίνονται με σημείο αναφοράς και σύγκρισης τον ευρωπαϊκό πολιτισμό μιλάμε για ευρωκεντρισμό. Και στις δυο περιπτώσεις (εθνοκεντρισμός, ευρωκεντρισμός) ξχνάμε ότι αυτό που σε μας φαίνεται περίεργο και ξένο, είναι λογικό, φυσικό και δίκαιο σε έναν άλλο πολιτισμό. Το ίδιο μπορεί να αισθάνονται και οι κάτοικοι μιας άλλης χώρας όταν έρχονται σε επαφή με τον δικό μας πολιτισμό.

Πολιτισμική σχετικότητα: Ο εθνοκεντρισμός βρίσκεται στον αντίποδα του πολυπολιτισμού, ο οποίος πλησιάζει τους διαφορετικούς πολιτισμούς με κριτικό τρόπο και εμπλουτίζει τις κοινωνικές αντιλήψεις και δραστηριότητες. Ποια είναι η απάντηση στον εθνοκεντρισμό; Το πιο απλό και το πιο λογικό είναι να δούμε όσα μας φαίνονται ξένα σε έναν άλλο πολιτισμό από την πλευρά των άλλων, εκείνων που ανήκουν σε αυτό τον πολιτισμό, και όχι από τη δική μας.

Αυτή η διαφορετική στάση, να προσπαθούμε δηλαδή να καταλάβουμε και να κρίνουμε έναν πολιτισμό με βάση τα δικά του μέτρα και κριτήρια, και σε σχέση με τις ανάγκες και τις συνθήκες της συγκεκριμένης ομάδας ή κοινωνίας, ονομάζεται πολιτισμική σχετικότητα.

Πολυπολιτισμική σχετικότητα και ανθρώπινα δικαιώματα: Ο κόσμος έχει ανάγκη από μεγαλύτερη κατανόηση και σεβασμό απέναντι στους

διαφορετικούς πολιτισμούς, ωστόσο η πολιτισμική σχετικότητα δεν λύνει όλα τα προβλήματα. Η κατανόηση και ο σεβασμός δεν συνεπάγονται απαραίτητα ότι οφείλουμε να αποδεχόμαστε άκριτα όλα όσα χαρακτηρίζουν έναν πολιτισμό και να υιοθετούμε μια ουδέτερη στάση. Για παράδειγμα, υπάρχουν κοινωνίες όπου οι πολίτες καταδικάζονται και φυλακίζονται χωρίς δίκη, γίνονται διακρίσεις σε ορισμένες ομάδες του πληθυσμού όπως είναι οι γυναίκες ή τα μέλη ομάδων μειονοτήτων, και τα παιδιά αναγκάζονται να δουλεύουν απάνθρωπα και να μην πηγαίνουν σχολείο.

Στις περιπτώσεις αυτές, όταν δηλαδή καταπατώνται τα ανθρώπινα δικαιώματα και παραβιάζονται βασικές οικουμενικές αξίες (όπως της ζωής και της ελευθερίας), τότε η αποδοχή αυτών των πρακτικών στο όνομα της πολιτισμικής ιδιαιτερότητας δεν είναι λύση. Κινήσεις και σύλλογοι πολιτών, κυβερνητικές και μη κυβερνητικές οργανώσεις (όπως είναι η Διεθνής Αμνηστία, οι Γιατροί χωρίς Σύνορα) και διεθνείς οργανώσεις όπως η ΓΙΟΥΝΙΣΕΦ ή διεθνής Οργάνωση Εργασίας και η ΟΥΝΕΣΚΟ, εργάζονται με σκοπό την προαγωγή του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την ισχύ βασικών οικουμενικών αξιών..

• **Οικουμενικότητα του Πολιτισμού**

Κάθε κοινωνία ως οργανωμένη μορφή συλλογικής ζωής έχει πολιτισμό. Ο πολιτισμός διαφέρει από κοινωνία σε κοινωνία και από ιστορική περίοδο σε ιστορική περίοδο, ωστόσο, ο πολιτισμός έχει και μια οικουμενική διάσταση.. Αυτό προκύπτει κυρίως από το γεγονός ότι απαντούν σχεδόν με τον ίδιο τρόπο σε κοινά ερωτήματα δηλ. πολλές κοινωνίες έχουν μερικά κοινά πολιτισμικά στοιχεία: τη γλώσσα, τα σύμβολα, τις αξίες, τα κανονιστικά πρότυπα (ή νόρμες), τα ήθη, ένα σύνολο παραδοσιακών τρόπων συμπεριφοράς καθώς και τα υλικά αντικείμενα.

• **Πολιτισμική διαφοροποίηση-εθνικοί πολιτισμοί**

«Ο πολιτισμός ως συνολική έκφραση των ανθρώπινων κοινωνιών παρουσιάζεται με δυο διαφορετικές όψεις. Αφενός έχει μια οικουμενική πλευρά, αφετέρου παρουσιάζεται με μια μεγάλη γεωγραφική ποικιλομορφία.

[...]Η γεωγραφικά εντοπισμένη πλευρά του πολιτισμού εκφράζεται από τις διαφορετικές απαντήσεις που δίνουν οι κοινωνίες σε κοινά ερωτήματα.. Αυτός είναι ο κυριότερος λόγος της πολιτισμικής διαφοροποίησης»

«.. Οι διαφορετικές απαντήσεις που δίνονται σε παρόμοια προβλήματα (π.χ. αρχιτεκτονική, διοίκηση, εκμετάλλευση της γης, κτλ.) εξαρτώνται και από ιδιαίτερους παράγοντες, γεωγραφικής, κοινωνικής, πολιτικής, και οικονομικής φύσης. Όλοι αυτοί οι παράγοντες επηρεάζουν τον πολιτισμικό χαρακτήρα της κάθε κοινωνίας. Οι προηγούμενες επιρροές είναι αποτέλεσμα των σχέσεων μακράς διάρκειας που δημιουργεί η κάθε κοινωνία με το φυσικό και το ανθρωπογενές περιβάλλον.

(Κοινωνιολογία, 2004)

- **Υποκουλτούρες**

Οι κοινωνικές ομάδες που αποτελούν μια κοινωνία, ειδικά μια διαφοροποιημένη κοινωνία, δεν έχουν τις ίδιες πολιτισμικές πρακτικές. Έχουν διαφορετικό τρόπο ζωής, διαφορετικές δηλωτικές συμπεριφορές, διαφορετικές αισθητικές αναφορές και, συχνά, διαφορετικές αξίες. Αυτό ισχύει τόσο για την περίπτωση των κοινωνικών τάξεων, όσο και την περίπτωση άλλων, μικρών ή μεγάλων, κοινωνικών ομάδων (εθνοτικές, μειονότητες, ηλικιακές). Η κάθε κοινωνική ομάδα έχει ορισμένα ιδιαίτερα πολιτισμικά πρότυπα, τα οποία τη βοηθούν να υπάρξει ως ξεχωριστή οντότητα. Τα πολιτισμικά πρότυπα αφορούν τον τρόπο ζωής, την αισθητική, τη χρήση της γλώσσας, αλλά και τις αξίες. Όλες αυτές οι ιδιαιτερότητες αποτελούν ένα πολιτισμικό υποσύστημα στο εσωτερικό του ευρύτερου πολιτισμικού συστήματος.

Πολλοί κοινωνιολόγοι αποκαλούν αυτό το υποσύστημα, μέσα στο οποίο είναι οργανωμένες οι ιδιαιτερότητες μιας κοινωνικής ομάδας, υποκουλτούρα. Ο ορός υποκουλτούρα είναι η πιστή απόδοση του όρου, που δημιουργήθηκε στις ΗΠΑ. Η πολυ-εθνοτική σύνθεση των ΗΠΑ βοήθησε την κοινωνιολογική παρατήρηση να εντοπίσει διαφορές ανάμεσα στις κοινωνικές ομάδες με διαφορετική εθνοτική προέλευση.

Η υποκουλτούρα σκιαγραφεί τις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες που δημιουργεί κάθε κοινωνική ομάδα ως μέλος μιας ευρύτερης πολιτισμικής ενότητας (συνολικής κοινωνίας). Ακριβέστερα, η υποκουλτούρα περιλαμβάνει την ιδιαιτερότητα των πολιτισμικών πρακτικών της κάθε κοινωνικής ομάδας, όπως το ντύσιμο, η αισθητική, η προφορά, ο τρόπος συμπεριφοράς, το φαγητό, οι αξίες, κτλ. Τα φαινόμενα διαφοροποίησης των πολιτισμικών πρακτικών εμφανίζονται κυρίως στις σύνθετες κοινωνίες. Σ' αυτές τις τελευταίες, η υποκουλτούρα αναπτύσσεται σε ένα πλαίσιο αλληλεπιδράσεων ανάμεσα στις κοινωνικές ομάδες.

- **Άλλα είδη υποκουλτούρας**

Οι διαφορές ανάμεσα στον αγροτικό χώρο και τα αστικά κέντρα αφενός και αφετέρου ανάμεσα στις κοινωνικές τάξεις ως προς τις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες, έχουν αμβλυθεί και / ή τροποποιηθεί τα τελευταία χρόνια. Από τη δεκαετία 1960 και εντεύθεν, εμφανίστηκαν νέες υποκουλτούρες στο εσωτερικό των διαφοροποιημένων κοινωνιών. Οι διαφοροποιημένες κοινωνίες αποτελούνται από διαφορετικές εθνοτικές ομάδες, αλλά και από μειονότητες (φυλετικές, θρησκευτικές, σεξουαλικές κτλ.). Αυτές οι εθνοτικές ομάδες ή οι μειονότητες δημιούργησαν τα δικά τους πολιτισμικά πρότυπα, τα οποία και διαφοροποιούν τις πολιτισμικές τους πρακτικές. Συνιστούν δηλαδή υποκουλτούρες που δημιουργούνται στο εσωτερικό διαφοροποιημένων κοινωνιών και μέσα σε ένα ανοικτό περιβάλλον αλληλεπιδράσεων και συγχρωτισμού.

Στις διαφοροποιημένες κοινωνίες δημιουργούνται επίσης οι νεανικές υποκουλτούρες, οι οποίες δεν έχουν πλέον εθνικούς περιορισμούς αλλά παίρνουν διεθνείς διαστάσεις (π.χ., ράστα, ροκαμπίλι κτλ.). Οι νεανικές

*υποκουλτούρες, που συνήθως δεν επεκτείνονται πέρα από τη νεανική ηλικία,· δημιουργούνται αναφορικά με θέματα αισθητικών προτιμήσεων: τη μουσική, το ενδυματολογικό στυλ και γενικότερα την εμφάνιση. Η κάθε μια δημιουργεί τους δικούς της κώδικες επικοινωνίας, τα δικά της πρότυπα συμπεριφοράς, το δικό της μοντέλο ως προς τον τρόπο ζωής, τους δικούς της αξιολογικούς κώδικες. Μερικές από τις νεανικές υποκουλτούρες έχουν ένα χαρακτήρα παραβατικότητας καθώς δημιουργούνται στον ορίζοντα των περιθωρίων ανοχής των σύγχρονων κοινωνιών.
(Κοινωνιολογία γ' Λυκείου Ο.Ε.Δ.Β. 2004,118,121)*

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΕΝΟΣ ΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ ΘΕΣΗ ΕΝΟΣ ΚΡΑΤΟΥΣ

Στοιχεία που επηρεάζουν την ιδιαίτερη φυσιογνωμία ενός έθνους είναι **παράγοντες γεωγραφικής, κοινωνικής, πολιτικής, πολιτιστικής και οικονομικής φύσης.**

Τέτοιοι παράγοντες είναι:

1. Το φυσικό περιβάλλον,
2. Η γεωγραφική θέση
3. Ο οικονομικός παράγοντας
4. Ο πολιτικός παράγοντας
5. Ο αμυντικός παράγοντας
6. Ο δημογραφικός παράγοντας
7. Οι ιστορικές συγκυρίες
8. Το πολιτισμικό περιβάλλον
9. Τα πολιτισμικά δάνεια
10. Η σχέση με το παρελθόν

ΤΟ ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Το φυσικό περιβάλλον επηρεάζει, σε κάποιο βαθμό, τον τρόπο ζωής. Καταρχάς, οι **κλιματολογικές συνθήκες** ενός τόπου επηρεάζουν τον τρόπο ζωής των ανθρώπων, καθώς επίσης και μέρος της συμπεριφοράς τους ή των αντιδράσεών τους. Επίσης, η διατροφή, οι συνήθειες, οι δοξασίες, τα πρότυπα συμπεριφοράς επηρεάζονται, ως ένα βαθμό από τις κλιματολογικές συνθήκες. Διαφορετικά ζουν οι άνθρωποι των οποίων οι κοινωνίες είναι ριζωμένες στον Ισημερινό, διαφορετικά αυτοί που έχουν δημιουργήσει τις κοινωνίες τους στην Αρκτική. Αυτά βεβαίως ισχύουν όσο οι κοινωνίες είναι εγγεγραμμένες στον κυκλικό χρόνο της φύσης. Όταν αποδεσμεύονται από τον κυκλικό χρόνο, οι διαφορές αμβλύνονται, δίχως όμως και πάλι να εξαφανίζονται πλήρως, εφόσον δημιουργούνται **νέα, οικολογικά αυτή τη φορά, προβλήματα.**»

Η ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΗ

«Η γεωγραφική θέση και διαμόρφωση μιας χώρας έχουν σημαντική επίδραση στη θέση της στην παγκόσμια σκηνή αλλά και στη διαμόρφωση των σχέσεών της με τις γειτονικές χώρες. Έχει, για παράδειγμα, σημασία αν μια χώρα είναι νησιωτική ή ηπειρωτική, πεδινή ή με έντονο οριζόντιο και κατακόρυφο διαμελισμό.. Επίσης, έχει σημασία αν μια χώρα γειτνιάζει με περιοχές συγκρούσεων, εθνοτικών διενέξεων, στρατηγικών συμφερόντων των μεγάλων δυνάμεων, καθώς και αν η ίδια η χώρα διαθέτει ή όχι στρατηγικές πρώτες ύλες ή σημεία στρατηγικής σημασίας (λιμάνια, αεροδρόμια, θαλάσσια στενά, κλπ). Επίσης σημαντικό παράγοντα ισχύος συνιστά η εγγύτητα ή πρόσβαση σε κύριες θαλάσσιες οδούς και η δυνατότητα ελέγχου στρατηγικών αξόνων.»

Προδημοσίευση από το υπό έκδοση βιβλίο του Ι. Παρίση: «Παράγοντες Ισχύος στο Διεθνές Σύστημα»

Ο ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ

Οι φυσικοί πόροι, η ανάπτυξη της ψηφιακής τεχνολογίας, της βιομηχανίας, κτλ. προσδιορίζουν την οικονομική ευρωστία ενός κράτους και καθορίζουν διεθνώς τη θέση του. Παράλληλα, ενισχύουν τη δυνατότητά του να ασκήσει μια δυναμική εξωτερική πολιτική.

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ

Αν μια χώρα έχει πολιτική σταθερότητα, σέβεται τα δικαιώματα του ανθρώπου, έχει δημοκρατική δομή εξουσίας, κτλ., τότε έχει την εμπιστοσύνη όλων των άλλων κρατών, τα οποία συνάπτουν με αυτή εμπορικές συναλλαγές, διπλωματικές σχέσεις, επενδύσεις, κτλ.

Ο ΑΜΥΝΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ

Ο παράγοντας αυτός συνδέεται με την οικονομική δυνατότητα μιας χώρας, η οποία καθιστά για παράδειγμα δυνατή την **αυτάρκεια του αμυντικού της εξοπλισμού**.

Ο ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ

Η δημογραφική σύνθεση του πληθυσμού επηρεάζει ουσιαστικά τη θέση και τη στάση ενός κράτους στη διεθνή κοινότητα. Για παράδειγμα κράτη με μεγαλύτερο νεανικό πληθυσμό έχουν μεγαλύτερες προοπτικές ανάπτυξης. Ο νεανικός πληθυσμός διεκδικεί από τον κρατικό προϋπολογισμό μεγαλύτερο μερίδιο για εκπαίδευση, αθλητισμό κτλ. Στον αντίποδα βρίσκεται ένα κράτος με γηραιότερο πληθυσμό το οποίο πρέπει να καλύψει ανάγκες περίθαλψης, κοινωνικής ασφάλειας κτλ. (Πολιτική και Δίκαιο - Βιβλίο Μαθητή, κεφ. 10.5)

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΣΥΓΚΥΡΙΕΣ

Οι ιστορικές συγκυρίες διαδραματίζουν καταλυτικό παράγοντα για την εξέλιξη ενός έθνους-κράτους. Η συμμετοχή ενός λαού σε καταστροφικούς πολέμους, η μακροχρόνια ξενική κατοχή, ανώμαλες πολιτικές καταστάσεις (π.χ. πραξικοπήματα κ.λ.π.) επηρεάζουν αρνητικά την πορεία ενός έθνους και λειτουργούν ανασταλτικά στην εξέλιξή του.

Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ

Η οικονομική ανάπτυξη, το πολιτικό σύστημα, το δίκαιο, η θρησκεία και το επίπεδο τεχνολογικής και πολιτιστικής ανάπτυξης επηρεάζουν και διαμορφώνουν τα χαρακτηριστικά ενός έθνους σε συγκεκριμένες ιστορικές συνθήκες

Λαοί με κοινές πολιτισμικές παραδόσεις ενώθηκαν και δημιούργησαν πολιτικές κοινότητες. Π.χ. Ενωμένη Ευρώπη

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΔΑΝΕΙΑ

Σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της πολιτισμικής ταυτότητας ενός λαού παίζουν και τα «**πολιτισμικά δάνεια**.» Σύμφωνα με τον Ν. Σβορώνο, «δεν υπάρχουν παρθενογενέσεις και η ιστορική εξέλιξη των ιστορικών λαών, ούτε στις παλιότερες, αλλά πολύ περισσότερο στις νεώτερες εποχές, δεν επιτελείται σε κλειστούς, στεγανούς χώρους.» Όπως όλοι γνωρίζουμε από την ιστορία, από τη στιγμή που οι λαοί επικοινωνούν

κυρίως για λόγους οικονομικούς (αλλά και άλλους) είναι φυσικό να επικοινωνούν και οι πολιτισμοί. Οι εφευρέσεις και οι ανακαλύψεις εξαπλώνονται σε όλο τον κόσμο, η επιστημονική έρευνα στηρίζεται στη διεθνή επιστημονική συνεργασία, οι νέες μορφές καλλιτεχνικής έμπνευσης ενός λαού έχουν πολλές φορές ως εφιαλτήριο τη γνωριμία με κάποιον άλλο λαό (π.χ. οι Ρωμαίοι μιμήθηκαν τον αρχαίο Ελληνικό πολιτισμό, το εθνικ στυλ προέρχεται από τη στενότερη επικοινωνία του Δυτικού κόσμου με την Ασία και την Αφρική). Τα πολιτισμικά δημιουργήματα ταξιδεύουν μέσα στο χώρο και το χρόνο γονιμοποιώντας τόσο τους εθνικούς πολιτισμούς όσο και το σύγχρονο παγκόσμιο πολιτισμό. Το φαινόμενο του συγκερασμού των πολιτιστικών στοιχείων ώστε να προκύψει κάτι καινούριο ονομάζεται **συγκρητισμός**

Στο κείμενο που ακολουθεί αποτυπώνεται κατά τον πιο πειστικό τρόπο το φαινόμενο του πολιτιστικού συγκρητισμού και η προσφορά όλων των λαών και πολιτισμών στον οικουμενικό πολιτισμό.

«Ο τυπικός σημερινός Αμερικανός πολίτης σηκώνεται από το κρεβάτι του που είναι φτιαγμένο πάνω σε ένα μοντέλο που προέρχεται από την Εγγύς Ανατολή και τροποποιήθηκε στη Β. Ευρώπη, πριν μεταφερθεί στην Αμερική. Πετάει τις κουβέρτες που είναι από βαμβάκι, εγκλιματισμένο στην Ινδία ή από λινό, εγκλιματισμένο στην Εγγύς Ανατολή ή από μετάξι που η χρήση του ανακαλύφθηκε στην Κίνα. Όλα αυτά τα υλικά χρησιμοποιήθηκαν με τεχνική επεξεργασία που επινοήθηκε στην Εγγύς Ανατολή. Φοράει τα μοκασίνια του, που εφευρέθηκαν από τους Ινδιάνους των Ανατολικών δασών και πηγαίνει στο μπάνιο που οι εγκαταστάσεις του είναι ένα κράμα Ευρωπαϊκών και Αμερικανικών εφευρέσεων. Βγάζει την πιτζάμα του, ένα ένδυμα που εφευρέθηκε από τους αρχαίους Γαλάτες. Κατόπι(ξυρίζετο. εκτελεί δηλαδή μια μαζοχιστική ιεροτελεστία που φαίνεται να προέρχεται από τη Σουμερία ή από την Αρχαία Αίγυπτο. Γυρίζοντας στην κρεβατοκάμαρα παίρνει τα ρούχα του από μα καρέκλα Νοτιοευρωπαϊκού τύπου η αρχίζει να ντύνεται. Ντύνεται με ρούχα που η φόρμα τους αρχικά προήλθε από τα δερμάτινα ρούχα τη» νομάδων των Ασιατικών στεππών. φοράει παπούτσια από δέρμα κατεργασμένο με ένα τρόπο που επινοήθηκε στην Αρχαία Αίγυπτο, φτιαγμένα σε ένα μοντέλο από τους κλασικούς πολιτισμούς της Μεσογείου και δένει γύρω από το λαιμό του μια φωτεινόχρωμη υφασματένια λωρίδα που είναι ένα πολιτιστικό κατάλοιπο από το σάλι που έριχναν οι Κροάτες στους ώμους τους το 17ο αιώνα. Πριν βγει γο πρόγευμα ρίχνει μια ματιά μέσα από το τζάμι, από γυαλί που εφευρέθηκε στη» Αίγυπτο, κι αν βρέχει, φοράει γαλότσες από καουτσούκ που ανακαλύφθηκε από τους Ινδιάνους της Κεντρικής Αμερικής και παίρνει μια ομπρέλα, εφεύρεση της Ν.Α. Ασίας. Φοράει στο κεφάλι του ένα καπέλο από κετσέ. υλικό που εφευρέθηκε στις Ασιατικές στέπες.

Πηγαίνοντας για πρόγευμα σταματάει να αγοράσει μια εφημερίδα πληρώνοντας με νομίσματα, που είναι μια αρχαία εφεύρεση της Λυδίας. Στο εστιατόριο βρίσκεται απέναντι σε μια ολόκληρη σειρά δανεισμένων

στοιχείων. Το πιάτο του είναι ένα είδος αγγειοπλαστικής που εφευρέθηκε στην Κίνα. Το μαχαίρι του είναι από ατσάλι, ένα μεταλλικό κράμα που πρωτοφτιάχτηκε στη Ν. Ινδία, το πηρούνι του, μια μεσαιωνική Ιταλική εφεύρεση, και το κουτάλι του, ένα παράγωγο ενός Ρωμαϊκού πρωτοτύπου. Αρχίζει το πρόγευμα του με πορτοκάλι από την Ανατολική Μεσόγειο, μηλοπέπονο από την Περσία ή με ένα κομμάτι Αφρικανικού καρπουζιού. Έπειτα παίρνει τον καφέ του, προϊόν από ένα φυτό της Αβυσσηνίας, με κρέμα και ζάχαρη. Η εξημέρωση της αγελάδας και το άρμεγμα της ξεκίνησε από την Εγγύς Ανατολή, ενώ η ζάχαρη ανακαλύφτηκε στην Ινδία. Μετά από το φρούτο και τον πρώτο καφέ συνεχίζει με γουεϊφέλζ (waffles, γλύκισμα) φτιαγμένο με Σκανδιναβική Τεχνική από σιτάρι εγκλιματισμένο στη Μ. Ασία. Το περικύνει με σιρόπι από σφεντάμι, εφεύρεση των Ινδιάνων των Ανατολικών δασών. Πιθανόν, σαν δεύτερο πιάτο να πάρει και αυγά από ένα είδος πουλιού εξημερωμένου στην Ινδοκίνα ή λεπτές φέτες από το κρέας από ένα ζώο εξημερωμένο στην Αν.Ασία, που αλατίστηκε και καπνίστηκε με μια μέθοδο που αναπτύχθηκε στη Β. Ευρώπη. ' Όταν ο φίλος μας έχει τελειώσει το φαγητό του, κάθεται αναπαυτικά στην καρέκλα του, για να καπνίσει, που είναι μια Ινδιανο-Αμερικανή συνήθεια. Για να απολαύσει καπνίζοντας το προϊόν ενός φυτού που εγκλιματίστηκε στη Βραζιλία ή να απολαύσει την πίπα του, που προέρχεται από τους Ινδιάνους της Βιργινίας ή το τσιγάρο του που προέρχεται από το Μεξικό. Αν είναι αρκετά τολμηρός, πιθανόν να επιχειρήσει να καπνίσει ένα πούρο, που μας ήλθε από τις Αντίλλες μέσω της Ισπανίας. Ενώ καπνίζει, διαβάζει τις ειδήσεις της ημέρας, καταχωρισμένες στον τύπο με στοιχεία που εφευρέθηκαν στη Γερμανία. Καθώς απορροφάται με τις περιγραφές των ξένων προβλημάτων - κι αν είναι ένας καλός συντηρητικός πολίτης - ευχαριστεί μια Εβραϊκή θεότητα, στην Ινδο-Ευρωπαϊκή γλώσσα, για το ότι γεννήθηκε 100% γνήσιος Αμερικανός!!!
(Ιστορία του ανθρώπινου γένους α' λυκείου, Ο.Ε.Δ.Β. 1985 :.24,25)

